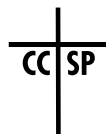

- Hội đồng Phụ huynh Trường Công giáo
(Council of Catholic School Parents)
Điện thoại (02) 9390 5339
Fax (02) 9390 5299
danielle.cronin@ccsp.catholic.edu.au
- Liên hiệp các Hội Phụ huynh và Công dân NSW
(Federation of Parent and Citizens' Associations of NSW)
Điện thoại (02) 9080 2366
Fax (02) 9080 2364
mail@pandc.org.au
- Hội đồng Phụ huynh NSW
(NSW Parents' Council)
Điện thoại (02) 9955 8276
Fax (02) 9954 4429
office@parentscouncil.nsw.edu.au

Có các tờ thông tin riêng trên mạng về đọc viết và toán số, được viết bằng sáu ngôn ngữ (Ả rập, Trung hoa, Đại hàn, Tây ban nha, Thổ nhĩ kỳ và Việt nam), tại www.nlnw.nsw.edu.au

Các ý tưởng để áp dụng tại nhà

Giúp con bạn về đọc viết và toán số: từ Vườn trẻ tới Lớp 6

Australian Government
Department of Education,
Science and Training

Được tài trợ bởi các ngân quỹ do Bộ Giáo dục, Khoa học và Huấn luyện thuộc Chính phủ Úc cấp, thuộc Tuần lễ Toàn quốc về Đọc viết và Toán số

national literacy
and numeracy week

Liên hoan về đọc viết và toán số

Nội dung

Các ý tưởng về sinh hoạt đọc viết và toán số trong khi:

- đi mua sắm
- sử dụng máy điện toán
- sử dụng thư viện
- củng cố khả năng viết lách của con bạn
- tổ chức các sinh hoạt gia đình
- coi truyền hình
- đi du lịch.

Phát triển các kỹ năng đọc viết và toán số có thể là điều vui thích và thú vị. Một em nếu đọc và viết giỏi và có thể hiểu toán và giải quyết vấn đề thì em sẽ có thể có một vị thế sinh động trong xã hội Úc. Em sẽ có khả năng giao tiếp một cách tự tin, suy nghĩ một cách giàu tưởng tượng và có quyết định đúng đắn. Các kỹ năng này sẽ giúp em tiếp tục học suốt cả đời.

Trẻ em học bằng cách bắt chước người lớn. Các em cũng học hỏi trong khi chơi đùa và tự làm công chuyện. Chúng học nói bằng cách nghe và học đọc bằng cách nghe và thực hành. Phạm lỗi lầm là một phần trong việc học của các em.

Hãy khuyến khích con mình nghe, nói, đọc, viết, suy nghĩ, nhìn và giải quyết vấn đề. Có sự liên kết chặt chẽ giữa các kỹ năng này cùng với việc phát triển kiến thức, hiểu biết, giá trị và thái độ ở đời của trẻ.

Các điều này phát triển trong khi mọi người sống cuộc đời thường nhật của mình.

Phát triển đọc viết và toán số trong khi đi mua sắm:

Vườn trẻ tới Lớp 2:

- Coi và đọc lớn các bảng hiệu.
- Tại khu bán trái cây, nhờ con đếm số trái cây mà bạn cần. Thí dụ bạn có thể nhờ em đếm 3 trái cam, 5 trái táo và 3 trái chuối, v.v...
- Nhờ con cộng số trái cây mà bạn đã lựa.
- Nhờ con coi bảng giá phù hợp với mỗi loại trái cây hay rau.

- Có bao nhiêu chai lọ trong xe đẩy đi chợ? Có bao nhiêu lon đồ hộp? Bao nhiêu gói đồ? Bạn và con có thể cùng nhau nghĩ ra một trò chơi hay đặt một câu có vần hay không?
- Có bao nhiêu gói màu xanh hay màu đỏ hay màu xanh lá cây trong xe đẩy đi chợ? Hãy nói tên các màu bằng tiếng mẹ đẻ cũng như bằng tiếng Anh.
- Hộp hay chai sữa nào đựng được nhiều sữa nhất?

Lớp 3-6:

- Cùng con viết danh sách những thứ cần mua trước khi đi chợ.
- Bàn về các món “giá đặc biệt” trong bản quảng cáo các món hàng.
- Tính theo số lượng thì nên mua nhãn hiệu nào nhất?
- Coi theo bản đồ trên đường tới các cửa hiệu, và tìm lộ trình tốt nhất để tránh các đèn giao thông.
- Kiểm tra hóa đơn tính tiền coi các món hàng và giá có đúng hay không. Tập đếm bằng tiếng mẹ đẻ cũng như bằng tiếng Anh.
- Phỏng đoán trọng lượng rồi sau đó dùng cân để cân trái cây và rau.
- Đưa các vấn đề nhỏ cho con giải quyết. Thí dụ hãy tưởng tượng là bạn có bảy người tới dự tiệc nướng thịt ngoài trời. Bạn muốn nướng ba khúc dồi cho mỗi người. Bạn cần mua bao nhiêu khúc dồi? Bạn phải làm sao nếu mỗi bịch dồi chỉ có tám cái mà thôi?
- Hãy tưởng tượng là bạn có ngân quỹ 30 đô la và bạn muốn làm bữa ăn tối có ba món cho bốn người có cùng nguồn gốc văn hóa với mình. Bạn có thể mua và nấu những gì? Bạn có thể đưa ra những trò chơi và câu chuyện nào thuộc nguồn gốc văn hóa của mình vào buổi tối hôm đó?

Phát triển đọc viết và toán số trong khi sử dụng máy điện toán:

Vườn trẻ tới Lớp 6:

- Gia đình có thể dùng máy điện toán làm dụng cụ học hỏi tương tác. Bạn có thể mua hàng trên mạng, đặt trước chuyến đi nghỉ hè, tìm số điện thoại và thực hiện việc nghiên cứu.
- Trẻ em có thể học cách gửi và nhận thư điện tử (email), và tới coi các trang mạng thích hợp với gia đình (Điều quan trọng là phải có sự giám sát của phụ huynh khi các em sử dụng máy điện toán cho các liên lạc này.)
- Dùng chương trình in ấn để làm các tấm thiệp cho các buổi liên hoan văn hóa của gia đình, các ngày sinh nhật hay in thực đơn cho buổi dạ tiệc.
- Nghiên cứu về một anh hùng thể thao, về một điều quan tâm hay sở thích, về một ca sĩ hay nhóm được ưa chuộng.
- Nghiên cứu về những người đáng được quan tâm trong nền văn hóa quê nhà của mình.
- Nghiên cứu về nguồn gốc các món ăn được ưa thích trong nền văn hóa của mình, và về các thành phần của các món ăn này.
- Bạn có thể dùng máy điện toán để đọc bài vở. Nghiên cứu về một tác giả được ưa chuộng trong nền văn hóa của mình và đọc thêm nhiều sách khác nhau của tác giả này.
- Dùng máy điện toán để nghe các bản hát thuộc nền văn hóa của mình và tập hát theo các bài này.

Phát triển đọc viết và toán số trong khi sử dụng thư viện địa phương:

Vườn trẻ tới Lớp 2:

Đọc cho con nghe để giải trí mỗi ngày. Cho em thấy là bạn thích đọc và việc bạn dùng cách đọc để thu thập tin tức cũng là điều quan trọng.

Thử lựa chọn các chương trình trong tập hướng dẫn chương trình truyền hình và khuyến khích các em thảo luận về giá trị và quan điểm trong chương trình, cả trước lẫn sau khi xem. Điều quan trọng là phải đọc bằng ngôn ngữ mẹ đẻ cũng như bằng tiếng Anh.

Nghe con đọc mỗi ngày. Sau đây là một số ý tưởng để thỉnh thoảng bạn sử dụng, nhưng nên nhớ là một số bài chỉ để đọc cho vui mà thôi:

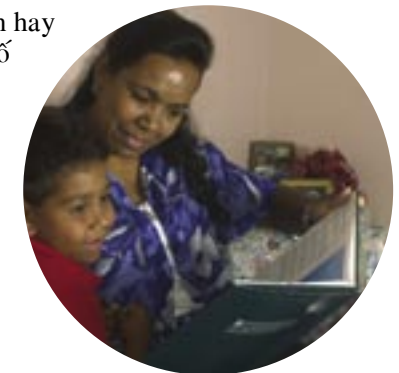
- coi bìa sách, tên sách, hình ảnh và bàn coi sách có thể nói về chuyện gì
- bàn về câu chuyện cho tới lúc đó, và chuyện gì có thể sắp xảy ra
- sau khi đọc xong, bàn về câu chuyện và đặt câu hỏi
- bàn về các hình ảnh và việc chúng thêm ý nghĩa cho bài văn ra sao
- thay phiên nhau đọc khi gặp phải một cuốn sách khó

Nhớ ba chữ **P** dành cho các chữ mới: **ngừng lại (pause)**, **gợi ý (prompt)**, **khen ngợi (praise)**. Như thế có nghĩa là cho con thời gian để suy nghĩ về chữ đó (ngừng lại), dùng các manh mối có trong bài (gợi ý) và khen ngợi con mình đã cố gắng.

Tuy nhiên, nếu cần thì bạn cứ việc nói cho con biết chữ này.

Hãy nói chuyện với giáo viên của con mình hay hiệu trưởng nếu bạn cần được giúp đỡ và cố vấn thêm.

Các sinh hoạt trên có thể được mở rộng ra và bàn luận thêm trong những năm sau qua việc xét tới những chuyện như: trang mạng (web sites), quảng cáo (trên truyền hình hay tạp chí) và các giấy quảng cáo du lịch.

Lớp 3–6:

- Bàn với con về các lựa chọn mà tác giả hay nhà làm phim có thể có khi viết một cuốn sách, vở kịch hay khi họ quay phim theo một cách đặc biệt nào đó.
- Bàn về cách lựa chọn ngôn từ và lý do tại sao các nhân vật lại có dáng vẻ hay hành vi như thế. Bạn hãy nhớ là đừng giảng giải, mà hãy đặt câu hỏi và khuyến khích các em suy nghĩ. Không phải lúc nào cũng chỉ có câu trả lời đúng hay sai mà thôi.
- Mục đích của việc viết sách hay làm phim là gì? Điều này có thay đổi cách bạn cảm nhận hay suy nghĩ về một vấn đề nào hay không? Các vấn đề trong sách hay trong phim có phù hợp với các giá trị và quan điểm trong nền văn hóa bản xứ của bạn hay không?

Củng cố khả năng viết lách của con bạn

Vườn trẻ - Lớp 6:

- Đọc bài viết của con mình hay để em đọc bài viết cho bạn nghe, rồi nói về những khía cạnh tích cực. Chẳng hạn như “Ba/má rất thích cách mà con tả chuyện này.”
- Đọc và bàn về bài mà con bạn viết ở trường và đem về nhà.
- Khen con viết chữ rõ ràng và dễ đọc.
- Để giúp phát triển ngữ vựng và cách đánh vần, hãy chơi các môn đồ chữ chẳng hạn như *I Spy*, *Scrabble*, *Boggle*, *Scattergories* và điền các ô chữ.
- Phụ huynh nên liên lạc với giáo viên của con mình để được nâng đỡ và cố vấn.
- Thử dùng các cách đánh vần khác nhau, chẳng hạn đọc các âm của chữ; chia chữ ra thành từng phần (âm tiết) rồi đánh vần từng phần; coi thử liệu chữ có vẻ đúng hay không.
- Nói con viết nhãn cho những gì mà em làm hay soạn ra.
- Cùng con soạn ra một tập ảnh hay tập dán các hình rồi để em viết các lời chú thích dưới các hình chụp hay hình vẽ, hoặc khuyến khích con viết nhật ký về các sự việc đặc biệt, chẳng hạn như nhật ký nghỉ hè.
- Hãy khiến việc viết các lời nhắn, thư từ và các câu truyện thành chuyện bình thường trong đời sống gia đình.

Phát triển đọc viết và toán số trong khi tổ chức các sinh hoạt gia đình:

Vườn trẻ tới Lớp 2:

- Nhờ con đếm số đĩa, ly và muỗng nữa dùng để bày bàn.
- Cùng con đếm số nút áo khi cài áo hay áo choàng.
- Chơi cờ domino, chơi bài hay bàn cờ có một hay hai con súc sắc. Điều này sẽ khiến con bạn nhận ra các kiểu số.
- Khuyến khích con đếm số kẹp bạn dùng khi phơi quần áo.
- Đếm số trứng trong hộp, và đếm lại sau khi bạn đã lấy ra một số.
- Đếm coi từ cửa trước đi bao nhiêu bước mới tới hàng rào sau nhà. Con bạn có thể nghĩ ra một bài ca hay một câu có vần nào khi đang chơi hay không?
- Chơi trò Con rắn và Cái thang (*Snakes and Ladders*). Dùng hai con súc sắc và khuyến khích con cộng hai số hiện ra khi tung hai con súc sắc này xuống.
- Thử dùng súc sắc có số thay vì các chấm tròn để giúp con đọc và nhận ra các số.
- Cho con các ly nhựa lớn nhỏ khác nhau và một bình chứa lớn hơn để chơi trong bồn tắm. Khuyến khích con đoán coi mỗi ly phải đổ bao nhiêu lần mới đầy bình chứa. Con bạn có thể nghĩ ra một bài ca hay một câu có vần nào khi đang chơi đong đo như vậy hay không?
- Bỏ cát vào một chậu nhựa lớn để trẻ em có thể dùng cát này đổ đầy vào các bình chứa. Sàng, chao, muỗng nhựa, hộp đựng bơ thực vật cũ nhưng sạch, chai và phễu nhựa là những thứ hữu ích để các em chơi đùa và đong đo cát.
- Nói con tự cân để coi nặng bao nhiêu ký. Cân các vật khác và gia súc.
- Con bạn có thể ghi lại sự tăng trưởng của mình trên một biểu đồ đo chiều cao.

- Dùng bột dẻo nặn mẫu để viên thành hai ‘con rắn’ có chiều dài khác nhau. Bàn về việc con nọ ngắn hơn và con kia dài hơn.
- Đánh dấu các sự kiện đặc biệt trong gia đình và trong nền văn hóa trên một cuốn lịch, rồi bàn coi còn bao nhiêu ngày nữa mới tới sự kiện đó, và sự kiện này sẽ nhằm vào ngày thứ mấy trong tuần.
- Bàn về vị trí của một vật nào khi để lại trên kệ, thí dụ như “Trái banh để cạnh cái xe hơi.” “Chúng ta hãy để cuốn sách trên nắp cái hộp này.”
- Kiểm những vật trong nhà hay ngoài nhà có hình dạng giống hình tròn, tam giác, vuông hay chữ nhật. Kiểm các hình thù có kích thước khác nhau hay các hình thù ở các vị thế khác nhau.
- Gấp giấy để tạo ra các hình dạng khác nhau: cái nón, cái thuyền hay máy bay. Bàn về những hình dạng mà bạn đang tạo ra.
- Mượn sách thư viện nói về origami (nghệ thuật gấp giấy của người Nhật) rồi xếp thành các hình dạng mới.
- Dùng một bức hình trong tạp chí để tạo ra trò chơi ráp hình riêng của bạn. Cắt các bức hình này ra thành các hình dạng đặc biệt, thí dụ một bức cắt thành toàn hình tam giác và một bức khác cắt thành toàn hình vuông. Đếm các mảnh cắt này và bàn về các hình ảnh và màu sắc trong bức hình.
- Dùng kéo cắt bánh để làm bánh quy, hay dùng bột dẻo nặn mẫu giả làm bánh quy. Bàn về hình dạng của mỗi cái bánh quy này.

Lớp 3-6:

- Đọc một công thức nấu ăn tại nhà rồi viết danh sách những món cần mua. Đo lường các món này tại nhà. Cùng nhau tham gia nấu món ăn này.
- Tổng cộng các món để nấu ăn đong được bao nhiêu ly và muỗng?
- Nói về các diễn biến tính theo thời gian. Chẳng hạn, “Nấu món này mất khoảng ba phút, như thế con có thể có đủ giờ để bày bàn.”
- Bàn về lộ trình mà bạn sẽ theo khi đi bộ tới trường hay tới công viên.

Nếu bạn quen nói ngôn ngữ không phải là tiếng Anh tại nhà thì điều quan trọng là bạn tiếp tục nâng đỡ con mình trong việc duy trì ngôn ngữ này. Điều này cũng giúp con bạn học tiếng Anh.

Các đề nghị sau đây áp dụng cho mọi ngôn ngữ, kể cả tiếng Anh:

Vườn trẻ tới Lớp 2:

- Đôi khi hỏi con các câu hỏi không thể trả lời một cách đơn giản hay giới hạn như “có” hay “không”.
- Dùng cử chỉ để cho thấy là bạn đang lắng nghe chứ không phải chỉ nghe qua thôi. Xây dựng trên các đáp ứng của con. Tương tác với em. Đặt câu hỏi, cho biết thêm chi tiết và liên kết các ý tưởng lại với nhau.
- Bàn với con về các ý tưởng và biến chuyển trong câu chuyện khi bạn cùng con đọc sách.
- Lắng nghe khi con kể cho nghe những chuyện không dính dáng gì tới bạn. Điều này giúp các em làm sáng tỏ ý tưởng của mình và sửa soạn cho các em trong việc viết lách.

Lớp 3-6:

- Nói con bàn với bạn về nhiều loại đề tài khác nhau. Khuyến khích con bàn sâu về một đề tài nào, và hỏi để biết thêm nhiều chi tiết.
- Bàn về những cách khác nhau để giải quyết vấn đề. Chuyện gì sẽ xảy ra nếu...?
- Nói con cho biết lý do khi em lựa chọn một quyết định nào. Hãy lắng nghe và đáp ứng theo những phương cách khiến em mạnh dạn nói bật ra các ý tưởng của mình thay vì kết thúc cuộc nói chuyện bằng ý kiến của bạn.
- Tạo cơ hội cho con lắng nghe và trao đổi ý kiến với những người từ các nguồn gốc và nhóm tuổi khác nhau.
- Nói với giọng điệu và nhịp độ bình thường, và dùng ngôn ngữ của người lớn.

Phát triển đọc viết và toán số trong khi coi truyền hình:

Lớp 3–6:

- Bàn về các loại chương trình khác nhau (hài kịch, kịch opera, ca nhạc, phim tài liệu, bi kịch, phim về đời sống, phim giật gân, v.v...).
- Coi các phim phóng tác của các sách và truyện nổi tiếng – kể cả các phim phóng tác hoạt họa. Bàn về những điểm giống nhau và những điểm khác nhau.
- Cùng con coi các đoạn phim quảng cáo và các buổi trình diễn nổi tiếng rồi bàn coi tại sao bạn và con lại thích các phim này. Bàn về một số các giá trị và quy tắc đạo lý trong các phim này.
- Nói con tính tổng số giờ mỗi người trong gia đình coi truyền hình trong một tuần rồi bàn về kết quả này.
- Tính giờ quảng cáo trong một phim nào hoặc tính khoảng thời gian giữa hai lần quảng cáo. Điều này có ảnh hưởng gì tới phim này hay không? Quảng cáo cổ thuyết phục bạn thực tình muốn mua hay dùng sản phẩm này như thế nào?

Phát triển đọc viết và toán số trong khi đi du lịch:

Vườn trẻ tới Lớp 2:

- Chơi trò nhìn bảng số xe bằng cách coi các chữ trong bảng số rồi nghĩ ra các từ; hoặc cộng các con số lại.
- Đếm các cột dây thép hoặc các bảng báo hiệu.
- Chơi trò Tìm kiếm (*Spotto*) – liệt kê hai mươi món mà em cần “tìm ra” hay khám phá ra.
- Bàn về hình dạng của các bảng báo hiệu trên đường. Bàn về ý nghĩa của các bảng khác nhau.
- Tạo ra các câu chuyện hay lịch sử của các tên đường hay địa điểm.
- Đoán màu của chiếc xe sắp hiện ra tại góc đường. Sau đó đổi sang đoán màu của mỗi chiếc xe thứ ba.
- Để mỗi em đếm một màu xe và cộng tổng số xe giữa hai điểm. Sau đó đổi sang đếm xe vận tải.
- Nghe các câu chuyện trên băng hay đĩa CD hoặc hát hoặc vỗ tay theo nhịp.

Lớp 3–6:

- Dùng phương tiện chuyên chở công cộng và coi giờ giấc và nơi đi tới. Đếm số ga xe lửa hay trạm xe buýt để đi tới đích. Coi lộ trình trên bản đồ.
- Phỏng chừng coi phải mất bao nhiêu phút mới tới thị trấn kế tiếp nếu bạn đang di chuyển với vận tốc 60 cây số một giờ.
- Viết nhật ký khi đi chơi xa. Cắt các bức hình trên các giấy quảng cáo của mỗi thị trấn ra và ghi lại các cảm tưởng và phản ứng đối với mỗi bức hình này.